

УДК 378.147.016:81'246:37.064.2

**ОРГАНІЗАЦІЯ СУБ'ЄКТ-СУБ'ЄКТНОЇ ВЗАЄМОДІЇ У ПРОЦЕСІ
ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНИХ
КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ****Юлія Колос***Полтавський інститут економіки і права
вул. Котлярська, 1/27, 36000 Полтава, Україна*

Висвітлено способи організації суб'єкт-суб'єктної взаємодії викладача та студента під час формування інформаційно-технологічних компетентностей перекладачів. Акцентується на застосуванні інтерактивних методик, проблемних методів навчання, створенні психологічного комфорту на заняттях.

Ключові слова: суб'єкт-суб'єктна взаємодія, формування інформаційно-технологічних компетентностей перекладачів, проблемне навчання.

Сучасний світ ставить нові вимоги до підготовки спеціаліста. Вища школа нині повинна випускати зі своїх стін професійно компетентну, креативну, творчу особистість, що впевнена в своїх силах та здатна правильно діяти в нових умовах, вирішувати проблемні ситуації. Вимоги до випускника вищого навчального закладу відображаються на всьому процесі підготовки фахівця, на організації навчального процесу, на педагогічних методах і технологіях, що застосовують на заняттях, на змісті освіти, що повинен сприяти професійному та творчому становленню молоді людини. Студент у процесі навчання має стати не просто реципієнтом фактичної інформації та слухняним виконавцем шаблонних дій, а дослідником, першовідкривачем, активним суб'єктом навчальної діяльності.

Людина сьогодні потопає у вирі інформації, що надходить до неї з усіх можливих джерел. У таких умовах фізично складно, а деколи навіть неможливо опрацювати увесь масив даних. Відбувається автоматизація та комп'ютеризація інформаційної діяльності, що виявляється, зокрема, у щораз більшому створенні програмних продуктів, покликаних полегшити роботу фахівця з інформацією. З огляду на це виникає необхідність навчатися упродовж усього життя, самостійно опановувати нові інформаційні технології.

У світі є чимало професій, що пов'язані з інформаційною діяльністю. Інформаційна діяльність – це діяльність людини, пов'язана з процесами одержання, перетворення, нагромадження, зберігання, передавання, подання інформації. До таких професій належить професія перекладача. Головним

його завданням є подання інформації в іншій формі (іншою мовою) із збереженням змісту повідомлення. Письмовому перекладачеві доводиться працювати з великими обсягами текстової інформації, використовувати довідкову літературу з різних тематик, щоб адекватно перекласти ті чи інші словосполучення, речення, терміни. Крім цього, замовник перекладацьких послуг ставить до перекладача вимоги, що нерідко полягають у поданні тексту перекладу у вигляді файлу певного формату та у короткі терміни. Усний перекладач повинен уміти користуватися спеціальним технічним обладнанням для синхронного чи послідовного перекладу.

Зважаючи на це, інформаційно-технологічна складова є невід'ємною у структурі професійної компетентності перекладача. До блоку інформаційно-технологічних компетентностей ми відносимо здатність працювати з інформацією в усіх видах подання, використовувати комп'ютерні та інформаційні технології для отримання, опрацювання, зберігання та передавання інформації, використання інших технічних засобів, призначених для передавання інформації, здатність пошуку необхідної інформації, специфічний інформаційний світогляд, що полягає в усвідомленні природи та властивостей інформації, її значення у сучасному світі, інформаційних процесів, що відбуваються сьогодні, знання способів інтенсифікації інформаційної діяльності, переваги та проблеми інформаційного суспільства тощо. Також блок інформаційно-технологічних компетентностей охоплює мотивацію до опанування та використання інформаційно-комунікаційних технологій у професійній діяльності перекладача на регулярній основі.

Компоненти інформаційно-технологічної компетентності перекладача формуються у процесі вивчення різних дисциплін. Зокрема, курс риторики вчить студентів подавати інформацію у легкій для сприймання формі та ефективно спілкуватися, досягати своїх цілей у комунікації. Курс філософії дає студентам уявлення про основні положення теорії пізнання. Курс "Основи наукових досліджень" вчить методам здобуття нового знання, синтезу таких документів, як реферат, курсова, дипломна робота, магістерська робота тощо.

У процесі вивчення дисциплін комп'ютерного циклу формується процесуальна складова інформаційно-технологічних компетентностей, студент учиться опрацьовувати інформацію за допомогою комп'ютера. Особливого значення для перекладача набувають засоби автоматизованого та автоматичного (машинного) перекладу.

Майбутні перекладачі у процесі своєї фахової підготовки опановують такі дисципліни комп'ютерного циклу: "Основи інформатики та комп'ютерної лінгвістики", "Інформаційні технології та системи в перекладацькій діяльності" та "Комп'ютерна лексикографія і комп'ютерний переклад".

Головною метою на цих заняттях є формування їхньої компетентності, не просто знань та вмінь, а здатності і готовності самостійно вирішувати проблеми в конкретних професійних ситуаціях. Тому головними вимогами до дисциплін є максимальна наближеність навчальних завдань до професійних завдань викладача, що створює внутрішню мотивацію студента до навчання, та самостійність студента у виконанні завдань.

Питанню налагодження суб'єкт-суб'єктних взаємин між студентом та викладачем присвячені праці І. Д. Беха, І. А. Зязюна, В. Ф. Паламарчук, С. І. Подмазіна, Н. С. Якиманської [1–3].

Суб'єкт-суб'єктна взаємодія між викладачем та студентом у процесі навчання може виникнути, на нашу думку, тільки в тому випадку, коли викладач сприймає студента як рівноправного партнера у навчальній діяльності, бере до уваги його індивідуальні та особистісні характеристики та надає йому певну автономію дій у процесі опанування нового матеріалу.

Видається очевидним, що здійснення навчання на партнерських засадах неможливе під час авторитарного стилю викладання. Оптимальним для цього є демократичний чи ліберальний стиль викладача.

Взяття до уваги особистісних характеристик студента та суб'єкт-суб'єктна взаємодія викладача та студента лежать в основі особистісно орієнтованого та індивідуалізованого підходів у навчанні.

У процесі особистісно орієнтованого навчання спілкування з викладачем розглядають як співпрацю в розв'язанні навчальних задач у разі організуючої, координуючої і позитивно стимулюючої ролі викладача. Викладач готовий допомогти самореалізації можливостей студента, розглядає його як особистість, шанує його думки, почуття, право на свободу вибору, визнає його неповторність, незамінність, право на співтворчість [4, с. 35–37]. Сприяє такому підходу кредитно-модульна система організації навчання, коли увесь навчальний матеріал поділяють на логічно завершені блоки інформації і студент має змогу сам обирати темп свого навчання. У випадку, якщо він не складає модульний контроль разом з іншими студентами, у нього є можливість прийти і скласти його пізніше, коли він буде готовий. Окрім цього, рейтингова система нагромадження балів дасть змогу студентові отримати позитивну оцінку за усі види навчальної діяльності, і, зокрема, він зможе більше займатися саме тим видом навчальної діяльності, який йому імпонує. Наприклад, якщо студентові більше подобається працювати самостійно, а не на заняттях у групі, він може подати викладачеві результати своєї роботи й отримати за це бали.

Формуванню креативності та самостійності студентів, почуття відповідальності за виконання завдання сприяє метод проектів. Реалізуватися він може як індивідуально кожним студентом, так і групами студентів. Зокрема, на початку курсу “Комп'ютерна лексикографія та

комп'ютерний переклад” студенти групи були поділені на чотири підгрупи, кожна з яких готувала проект – словник комп'ютерних термінів. Наприкінці вивчення дисципліни студенти презентували свої словники на окремому занятті. За виконаний проект кожна група отримала рейтингові бали.

Для організації суб'єкт-суб'єктної взаємодії безпосередньо на заняттях з дисциплін комп'ютерного циклу ми використовували такі методи і прийоми: проведення лекцій у формі бесіди, диспуту, методи проблемного навчання: “мозковий штурм”, моделювання проблемних і творчих ситуацій, проблемні методи з ускладнюючими умовами (метод інформаційної недостатності, метод нових варіантів, метод часових обмежень), а також ділові ігри. Наприклад, на початку вивчення курсу “Інформаційні технології в роботі перекладача” на вступній лекції був застосований метод мозкового штурму (brainstorming) з метою виявлення всіх можливих способів застосування інформаційно-комунікаційних технологій у професійній діяльності перекладача.

Неабияке значення для налагодження суб'єкт-суб'єктної взаємодії на заняттях має створення атмосфери психологічного комфорту, що передбачає дотримання викладачем етики спілкування, його педагогічний такт, сприйняття студента таким, як він є, з усіма його позитивними та негативними рисами, акцент – на позитивних сторонах особистості студента, відсутність жорстких покарань за невиконання завдань, можливість їх відробітку згодом, надання студентам консультативної допомоги під час заняття, створення ситуації успіху – подання лише посильних для студентів завдань і вимог.

Отже, для організації суб'єкт-суб'єктних взаємин між студентом та викладачем важливу роль відіграють такі чинники, як індивідуальний стиль викладача-педагога, створення ситуації успіху, атмосфери психологічного комфорту, застосування проблемно-пошукових методів навчання.

-
1. Бех І. Д. Технологія інтимно-особистісного спілкування // Педагогіка і психологія. 2003. № 1. С. 17–29.
 2. Зязюн І. А. Особистісно-орієнтована освіта в комп'ютерному довкіллі // Неперервна професійна освіта: теорія і практика. 2005. Вип. 1. С. 11–20.
 3. Подмазін С. І. Особистісно орієнтована освіта (соціально-філософський аналіз): Дис. ... д-ра філософ. наук: 09.00.03. Дніпропетровськ, 2006.
 4. Педагогічні технології: теорія та практика: Курс лекцій: Навч. посіб. / За ред. проф. М. В. Гриньової. Полтава, 2004.

THE ORGANIZATION OF SUBJECT-SUBJECT INTERACTION FOR FORMING THE INFORMATION TECHNOLOGY COMPETENCE**Yulia Kolos**

*Economics and Law Institution of Poltava
Kotliars'ka Str., 1/27, UA – 36000 Poltava, Ukraine*

The article describes the ways of organizing the subject-subject interaction between a higher school teacher and a student during developing information and technology competencies of translators. The emphasis is made on using interactive methods, problem learning, and creating psychological comfort at the lessons.

Key words: subject-subject interaction, developing information and technology competencies of translators, problem learning.

ОРГАНИЗАЦИЯ СУБЪЕКТ-СУБЪЕКТНОГО ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ В ПРОЦЕССЕ ФОРМИРОВАНИЯ ИНФОРМАЦИОННО-ТЕХНОЛОГИЧЕСКИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У БУДУЩИХ ПЕРЕВОДЧИКОВ**Юлія Колос**

*Полтавский институт экономики и права
ул. Котлярска, 1/27, 36000 Полтава, Украина*

В статье освещаются способы организации субъект-субъектного взаимодействия преподавателя и студента при формировании информационно-технологических компетентностей переводчиков. Акцентируется внимание на использовании интерактивных методик, проблемных методов обучения, создании психологического комфорта на занятиях.

Ключевые слова: субъект-субъектное взаимодействие, формирование информационно-технологических компетентностей переводчиков, проблемное обучение.

Стаття надійшла до редколегії 10.06.2008

Прийнята до друку 15.10.2008